

Antropologia schimbării în era digitală

În urmă cu aproape un an, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la înființarea colegiului, am răspuns cu plăcere invitației de a propune un scurt seminar pe o temă potrivită unei asemenea ocazii, reluată în titlul acestui articol. În discuția care a urmat, am insistat asupra rolului jucat de educației în contextul evoluției tehnologice exponențiale tot mai vizibile în fiecare ramură a industriei, serviciilor sau a agriculturii. Rezultatele financiare ale companiilor vedetă în economia globală vorbesc de la sine, iar trendul este vizibil pentru oricine este suficient de curios. Sau simplu abonat la conturile de „Twitter” ale oamenilor din industrie, dacă nu chiar a directorilor acestor multinaționale.

Cum învățământul public și formarea elevilor de azi, pentru cerințele și rigorile economiei de mâine, nu putea rămâne în afara acestui fenomen, am încercat să căutăm împreună întrebările și răspunsurile potrivite pentru un alt elefant din încăpere (expresia a redevenit populară extrem de recent), bătrân ca un Sfinx, tânăr de nici două secole. Încercam atunci să avertizez și asupra riscurilor pe care această evoluție tehnologică le poate întinde societăților nepregătite, dar am avut ocazia să asistăm la cel puțin două evenimente majore în anul care a trecut, în urma cărora asistăm deja la o lume în plin proces de reconfigurare geopolitică. Brexit și alegerile din SUA, prin unde de șoc pe care le-au răspândit pe întreg globul, au pus subiectul știrilor false și al “bulelor digitale” în topul agendei publice, iar cuvântul anului 2016 ales de Dicționarul Oxford este “post-truth” (post-adevăr). Așadar, trecând peste mirajul progresului tehnologic, acestea sunt doar două dintre evenimentele care confirmă că asistăm totodată și la o tensiune socială tot mai puternică, speculată politic de populiști și demagogi de pretutindeni, dar determinată în principal de reconfigurarea tot mai dinamică a economiei. Principala cauză care accentuează dispariția celebrei “clase de mijloc” nu își poate găsi rezolvarea decât în educație și în formarea “reflexelor” și gândirii analitice, lucru puțin probabil într-un sistem conceput în urmă cu două secole, pentru o realitate radical diferită celei de azi.

Avem destule motive să fim optimiști în găsi-rea unei rezolvări într-un interval de timp rezonabil fără să mai jelim noi “generații de sacrificiu” chiar dacă problema pare insurmontabilă, iar ‘elefantul’ și mai greu de urnit într-un context în care nivelul discursului public zace încă în teme parcă desprinse din negura mineriadelor iliesciene. Avem însă motive să fim și optimiști și, cu suficientă imaginație, să urnim lucrurile în direcția logică. Este suficient să privim către Singapore (un fel de Teleorman mai mic) și să încercăm să adaptăm și implementăm politici publice similare, în zone de interes precum formarea unor adulți conștienți de nevoia de educație și perfectare permanentă. În acest sens, micul stat asiatic oferă tichete lunare în valoare de câteva sute de dolari pentru cursuri online destinate cetățenilor de peste 25 de ani, oferite de peste 500 de ofertanți aprobați în acest sens. Beneficiul unor politici publice de acest tip ar fi de necontestat și la nivel de învățământ preuniversitar, dar asta în condițiile unei competiții cu adevărat libere în ceea ce ține de procesul de certificare. Riscul major în cazul unei administrații incapabile să gestioneze corect un asemenea ecosistem ar fi să nu fi învățat nimic din experiența altor proiecte aparent bine intenționate, dar vicios implementate precum “cornul și laptele” sau mocirloasa poveste a manualelor alternative trăită chiar și de generația mea.

Cei care vor pune mâna pe lopeți înainte să vină instituțiile statului să le curețe trotuarele au toate motivele să fie plini de speranță. Le va fi suficient să stăpânescă bine limba engleză pentru a avea acces nelimitat la tot mai multe resurse educaționale, optimizate pentru nivelul fiecărui utilizator, lucru imposibil unui profesor cu o clasă de 30 de elevi. Tentația va fi să creadă că pot înlocui astfel cadrele didactice. Logic ar fi să analizăm mai degrabă în ce fel ar trebui jucat acest nou rol de profesor-interfață între elevi și toate aceste surse de informare și resurse educaționale și în ce fel se poate stimula gândirea critică, empatia sau creativitatea în acest context. Întrebările corecte și răspunsurile oneste ne vor ajuta să transformăm elefantul în balerin, în încercarea de a îl salva de la o extincție similară cu a mamuților.